

Елинка Щерионова
Радостина Койчева
Малина Тонova
Ивелина Джонова

24 10. КЛАС

тематични теста

**БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
И ЛИТЕРАТУРА**

ПОДГОТОВКА ЗА ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ

КНИГА
ЗА
ВАШИЯ УСПЕХ



РЕГАЛИЯ 6

Книгата е предназначена за ученици от 10. клас и е съобразена с новата учебна програма по български език и литература и формата за НВО.

Съдържа 24 тренировъчни теста, които проверяват знанията на учениците както по български език, така и по литература. Тестовите следват тематичните разпределения на учебния материал и са свързани с изучаваните литературни произведения. Съдържат въпроси с избираем и със свободен отговор, а текстовете допълват знанията по съответната тема. Основен акцент е поставен върху типовите задачи от формата за НВО в 10. клас.

В тестовите са включени задачи за създаване на резюме и на есе по нравствено-етичен или граждански проблем. Предвидени са за блок от два учебни часа (90 минути), но могат да се работят и в часове от по 45 минути, като се разделят на две части – резюмето и есето да се отделят от останалите въпроси.

Тестовите дават възможност на учениците за постъпателна подготовка по български език и литература, за установяване на уменията им за функционално четене и на езиковата им компетентност.

Книгата ще бъде полезна на учениците за самоподготовка за НВО в 10. клас и на учителите за работа в часовете по български език и литература.

РЕГАЛИЯ 6
тел. 02 979 3842
www.regalia.bg
e-mail: regalia@abv.bg

Първо издание

© Елинка Щерионова, Радостина Койчева, Малина Топова,
Ивелина Джонова, автори, 2019 г.

© Регалия 6, 2019 г.

ISBN 978-954-745-312-8

Иван Вазов, „Левски“, езикови въпроси

Прочетете текста и отговорете на въпроси от 1. до 15.

Левски за много „трезви“ хора е романтичен герой. Той подсилва това дремещо пламъче на надеждата с цената на своята жертва. Както и обещава. Не предава никого и не проси милост. Не казва, че е станала грешка, когато го залавят и съдят. Поема цялата отговорност. Остава с достойнство и спокойствие. Приема края. Така, както може да го приеме според вярата си. Като начало.

На пръв поглед в него живеят толкова непримиримости: монах, бунтовник, водач и скромнен човек от народа. Той е нетипичен революционер. Народната работа, която върши, е тихият, дълбок и съзидателен процес, погълнал много време, търпение и риск. Никой друг не прави това така, както Левски. Вероятно и никой друг не умее да го направи така.

Апостола възнува със своя напълно осъзнат идеализъм. Явяването му през 70-те години на XIX век, по време на освободителните борби, е събитие и безценен дар за съвременниците му. Левски убеждава и разбужда хората по градове и села с идеи и поведение, които отричат егоизма. Напълно безкористен, стремящ се към чистота, живеещ в нищета, убеден, че завръщането в рая минава през постигането на свободата...

Може би огромността на Левски, висината на човешките му достойнства и устремност подхлъзват пишещи хора да търсят в него възплъщение на всички липсващи български нравствени характеристики. Големи наши поети първи привидяха в него богоравност. Нареккоха го „българския Христос“ и се заеха да доказват своето „откритие“.

Къде е истината за него сред тълпата от идеолози, обичащи, мечтаещи, възхитени от Апостола? Къде ли е и сред обикновените популисти, говорещи за Дякона така, сякаш смятат за свой основен дълг да разтълкуват по най-правилния начин неговия образ.

Сигурно заради огромните личностни дефицити в България, хората се нуждаят от образ като Левски, който да бъде и страдалец, и герой, и обикновен човек. Възможно е лутанията на българската душа да са довели до заличаването на неговите човешки черти и прекалената му идеализация, подозират балкански историци. Недоброжелатели винаги се намират, ала народната интуиция рядко се подвежда. Времето показва истината за истинските и химеричните герои. Левски не губи нищо от респекта към себе си през годините. Дякона и сега продължава да бъде скитникът сеяч на надежда и утеха за българите.

Левски става жертва и курбан за делото и за свободата. В спомените за него има възхищение и трепет. Споменаването му винаги е напомняне за българския идеал. Той се сраства с него. И в този момент се промъква надеждата, че по мъничко от Апостола на свободата живее в нас. Без да бъде „българският Христос“.

(Дария Захариева, „Левски – феноменология на надеждата“,

<https://www.pravoslavie.bg>)

1. Кое твърдение е вярно за текста?

- А) Разкрива лична позиция и отношение към Левски.
- Б) Информира за нови сведения за живота на Левски.
- В) Оспорва факти за дейността на Апостола.
- Г) Защищава непозната досега теза за Апостола.

2. Кое твърдение за Левски НЕ е вярно според текста?

- А) Левски е едновременно монах, бунтовник и скромен човек от народа.
- Б) Според Левски поведението и идеите на хората включват и егоизъм.
- В) Левски не предава никого, не проси милост и приема края си.
- Г) През годините образът на Левски не е изгубил нищо от своето обаяние.

3. Защо и днес се нуждаем от герой като Левски според текста?

- А) Имаме нужда някой да разбужда хората от градове и села.
- Б) Заради недоброжелателите, които отхвърлят човешките му черти.
- В) Липсват ни личности, които да бъдат пример за поведение.
- Г) Някой трябва да извърви пътя на Христос към смъртта.

4. Какъв НЕ е Левски според текста?

- А) идеалист
- Б) романтичен герой
- В) непоследователна личност
- Г) носител на надежда

5. Продължете изречението с подходящата дума, за да стане твърдението вярно според текста.

За своите съвременници Левски е ...

- А) необходимост
- Б) подбудител
- В) пример
- Г) събитие

6. Какво означава твърдението, че в Левски живеят непримиримости?

- А) Едновременно се страхува и проявява смелост.
- Б) Съчетава смирението на монаха и непокорството на бунтовника.
- В) Проявява скромност и обсебва вниманието на околните.
- Г) Изисква всеотдайност към делото и самият той му се отдава.

7. Какви художествени изразни средства са подчертаните думи в изречението:

Народната работа, която върши, е тихият, дълбок и съзидателен процес, погълнал много време, търпение и риск.

- А) сравнение
- Б) метонимия
- В) метафорични епитети
- Г) хиперболи

8. Как разбирате израза *огромността на Левски*? Отговорете в 2 – 3 изречения.**9. Тълкувайте в 2 – 3 изречения твърдението:**

Дякона и сега продължава да бъде скитникът сеяч на надежда и утеха за българите.

10. Какво е подчертаното изразно средство в изречението:

Той подсилва това дремецо пламъче на надеждата с цената на своята жертва.

11. В кое изречение има чуждица?

- А) Левски става жертва и курбан за делото и за свободата.
- Б) Къде е истината за него сред тълпата от идеолози, обичащи, мечтаещи, възхитени от Апостола?
- В) Той е нетипичен революционер.
- Г) Не предава никого и не проси милост.

12. Каква функция в изречението изпълняват подчертаните изрази?

Сигурно заради огромните личностни дефицити в България, хората се нуждаят от образ като Левски, който да бъде и страдалец, и герой, и обикновен човек.

- А) обособени части
- Б) вметнати изрази
- В) подчинено изречение
- Г) еднородни части

13. С коя дума може да се замени подчертаната в изречението, без да се промени смисълът му?

Времето показва истината за истинските и химеричните герои.

- А) нереалните
- Б) забравените
- В) ненужните
- Г) бъдещите

14. Обяснете липсата на пълен определителен член при съществителното собствено име в изречението:

Дякона и сега продължава да бъде скитникът сеяч на надежда и утеха за българите.

15. Обяснете употребата на кавички в изречението:

Нарекоха го „българския Христос“ и се заеха да доказват своето „открытие“.

16. Направете резюме на текста.

Прочетете текста и отговорете на въпроси от 17. до 24. включително.

Окован и кървав, във тъмница ръгнат,
Апостолът беше на мъки подвъргнат
ужасни. Напразно! Те нямаха власт
над таз душа яка. Ни вопъл, ни глас,
ни молба, ни клетва, ни болно стенанье
не издаде в мрака туй гордо страданье!
Смъртта беше близко, но страхът далеч.
И той не пошушна предателска реч.
И на вси въпроси – грозно изпитанье –
един ответ даде и едно мълчанье
и казваше: „Аз съм Левски! Ей ме на!“
И никое име той не спомена.

Но тиранът люти да убий духът
една заран Левски осъди на смърт!
Царете, тълпата, мръсните тирани
да могат задуши гордото съзнание,
гласът, който вика, мисълта, що грей,
истината вечна, що вечно живеи,
измислиха всякой по една секира
да уморят всичко, дете не умира:
зарад Прометея стръмната скала,
ядът за Сократа с клеветата зла,
синджир за Коломба, кладата за Хуса,
кръста на Голгота за кроткий Исуса –
и по тоя начин най-грозний конец
в бъдещето става най-сяен венец.

(Иван Вазов, откъс от одата „Левски“)

17. Каква е целта на текста?

- А) да покаже страданията на героя пред смъртта
- Б) да заклейми предателството като грозно деяние
- В) да идеализира поведението на героя
- Г) да сравни образа на героя с този на Христос

18. Какво внушава метафората *душа яка*?

- А) представа за устойчивост и сила
- Б) физическа красота
- В) разбиране за извисеност
- Г) желание за надмощие

19. Свържете художествените изразни средства със съответните цитати.

- | | |
|--|--------------|
| А) <i>Ни вопъл, ни глас,/ ни молба, ни клетва, ни болно стенанье</i> | 1. антитеза |
| Б) <i>Смъртта беше близко, но страхът далеч.</i> | 2. инверсия |
| В) <i>Но тиранът люти...</i> | 3. метонимия |
| Г) <i>гласът, който вика...</i> | 4. градация |

20. Защо в одата за Левски Вазов включва имената на Прометей, Сократ, Хус, Колумб и Исус?

- А) Така показва колко различен от тях е нашият национален герой.
- Б) Това е начин да увековечи образа на Левски в световната история.
- В) Внушена е идеята, че всяко благородно дело е подложено на изпитания.
- Г) Съпоставката налага мисълта на невъзможното надмощие на доброто.

21. Тълкувайте в 2 – 3 изречения стиховете:

Но тиранът люти да убий духът/ една заран Левски осъди на смърт!

22. С какво значение е употребен подчертаният израз в стиховете:

измислиха всякой по една секира/ да уморят всичко, дето не умира?

23. Със свои думи посочете две опозиции от текста.**24. Като имате предвид контекста на времето, в което е написана одата „Левски“, отговорете в 2 – 3 изречения каква е целта на Иван Вазов?****25. Напишете есе на тема:**

Съвременният свят и необходимостта от герои.

ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ ТЕСТОВЕТЕ**ТЕСТ 1**

1. А; **2.** Б; **3.** В; **4.** В; **5.** Г; **6.** Б; **7.** В; **8.** Ключови думи и изрази: хипербола; възхищение от подвига и личността; осъзнаване на героичното и т.н.; **9.** Ключови думи и изрази: всяко време има нужда от герои и от пример за подражание; Левски е възплъщение на християнския пример за подражание; използвана е митологема и др.; **10.** метафора; **11.** А; **12.** Г; **13.** А; **14.** Според правилото прозвища и псевдоними не се членуват с пълен член независимо от службата им в изречението.; **15.** В първия случай са поставени при цитат, а във втория – думата е в преносен смисъл.; **16.** резюме; **17.** В; **18.** А; **19.** А – 4; Б – 1; В – 2; Г – 3; **20.** В; **21.** Ключови думи и изрази: метафоричен израз; страх от силата на личността на Левски; желание да се смаже идеята за свобода и т.н.; **22.** начин за наказание; форма на умъртвяване; присъда и др.; **23.** сила на духа – безсилие; смърт – безсмъртие; грозна смърт – красиво дело и др.; **24.** Ключови думи и изрази: създаване на пантеон на героите; съхраняване на паметта за миналото; патриотични чувства и др.; **25.** Есе

СЪДЪРЖАНИЕ

Тест 1 (Иван Вазов, „Левски“, езикови въпроси).....	3
Тест 2 (Иван Вазов, романът „Под игото“, главата „Гост“, езикови въпроси)	8
Тест 3 (Иван Вазов, романът „Под игото“, главата „Новата молитва на Марка“, езикови въпроси)	13
Тест 4 (Иван Вазов, романът „Под игото“, главата „Пиянството на един народ“, езикови въпроси)	18
Тест 5 (Алеко Константинов, „Бай Ганьо се върна от Европа“, езикови въпроси)	23
Тест 6 (Пенчо Славейков, „Cis moll“, езикови въпроси)	28
Тест 7 (Пейо Яворов, „Арменци“, езикови въпроси).....	32
Тест 8 (Пейо Яворов, „Две хубави очи“, езикови въпроси)	37
Тест 9 (Пейо Яворов, „В часа на синята мъгла“, езикови въпроси).....	41
Тест 10 (Димчо Дебелянов, „Да се завърнеш в бащината къща“, езикови въпроси)	46
Тест 11 (Елин Пелин, повестта „Гераците“, езикови въпроси)	50
Тест 12 (Елин Пелин, повестта „Гераците“, езикови въпроси)	55
Тест 13 („Септември“, Гео Милев, езикови въпроси)	60
Тест 14 (Гео Милев, „Септември“, езикови въпроси)	65
Тест 15 (Христо Смирненски, „Зимни вечери“, езикови въпроси)	70
Тест 16 (Христо Смирненски, „Зимни вечери“, езикови въпроси)	75
Тест 17 (Атанас Далчев, „Повест“, езикови въпроси)	80
Тест 18 (Йордан Йовков, „Индже“, езикови въпроси).....	85
Тест 19 (Йордан Йовков, „Албена“, езикови въпроси).....	90
Тест 20 (Никола Вапцаров, „Писмо“, езикови въпроси)	96
Тест 21 (Димитър Димов, „Тютюн“, езикови въпроси)	102

Тест 22 (Димитър Димов, „Тютюн“, езикови въпроси)	107
Тест 23 (Николай Хайтов „Дърво без корен“, езикови въпроси).....	112
Тест 24 (Йордан Радичков, „Нежната спирала“, езикови въпроси)	117
Отговори на задачите от тестовете	123